

דברי חזק
באמונה ובטחון ועוז
על פרושיות השבוע

ויאמר אליהו

מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א
ישיבת רבי חיים עוזר « » 058-323-1459 \ 347-897-9968

בס"ד

לחיות בתמימות עם ה', איננה רק חובה, אלא גם עצה טובה לחיים רגועים ומלא שפע וכל טוב!!!

« איך היה הלל בטוח בעצמו שקול הצווחה איננו מביתו?! »

בספר בינה לעיתים (חלק א דרוש ב לר"ה) מביא לפרש עד"ז מה שמצינו בגמרא (ברכות ט), מעשה בהלל הזקן שהיה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר אמר מובטח אני שאין זה בתוך ביתי, ועליו הכתוב אומר מְשׁוּמְעָה רָעָה לֹא יִירָא נְכוֹן לְבוֹ בְּטָח בָּהּ (תהלים קיב, ז). והנה צריכים להבין, איך היה משתבח הלל הזקן על זה כאילו נשען על רוב זכויותיו, והלא עניו סגי והוא ואיך אומר דברים אלו שנראין דברי יוהרא חס וחלילה.

אלא, שהלל הרגיל לאנשי ביתו על דרך מוסר והנהגה ישרה, שכאשר יקרה שום אסון ודבר צער ומחריד, לבל יצטערו ולבל יקוננו, כי אם יאימנו בה' אמונה שלימה שכל מה דעביד לטב עביד, ויקבלו באהבה וביישוב הדעת מה שהשי"ת מביא עליהם, ולא יאבדו עשתונותיהם וירימו קול צעקה מרה.

ובכן למדנו כאן שהאיש הישראלי מחויב להתלמד לחיות עם מידת התמימות והאמונה הפשוטה בהשי"ת, וכי המידה הזו שזורה והולכת עמו בכל פרט ופרט ממהלך החיים, בין בענייני הרוחניים, ובין בענייני הגשמיים, שבכל מצב שנקלע אליו, מוטל עליו לאמץ לעצמו מידת התמימות.

ועניינה למעשה, כי באם ח"ו משתרגת עליו צרה באיזה ענין גשמי, הריהו מחויב לשמור על שפיות הדעת בצורה מושלמת, ולא להתבלבל ולאבד העשתונות, אלא יִשָּׁן לעצמו ללא הפסק שכל מה שעושה הקב"ה לטובה הוא עושה לו, ואפילו אם לעת עתה אינו רואה הטובה הטמונה במציאות זו, אין שום ספק שיבוא היום והוא יראה בעיניו שכל זה לטובתו היה על כל צעד ושעל.

ובאמונה זו יחיה גם בנוגע לנושא הפרנסה והעושר, שצריך לחקוק עמוק בנפשו, שהקב"ה בעצמו הוא הזן ומפרנס את כל באי עולם מקטנן ועד גדלן, והוא ית' מחליט מה וכמה יקבל כל בריה ובריה בפני עצמו. ולכן לא יטעה לחשוב שכאשר ילך ברמאות להרוויח כספים בצורה בלתי הוגנת, יצבור לעצמו עושר והרווחה, כי כלל זה היא נקוט בידיו בבירור שאין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו אפילו כמלא נימא (יומא לה:), והחובה המוטלת עליו היא שיעשה ההשתדלות שלו בתמימות ובידיעה שהקב"ה הוא הקובע מה שיעיד לו בפרוטרוט, ואז יזכה באמת לראות הצלחה בכל עניניו.

וכמו כן ישנן את האמונה בנוגע להתנהגות הנאותה בענייני עבודת ה', כי דרכו של היצירה היא להטעות את האדם כאילו אין עבודתו שוה כלום, וכאילו אינו יוצא ידי חובתו כלפי שמיא, וכדי לשבור רוחו הוא ממלא לבו בקנאה על חבירו שהשיג והגיע להרבה יותר ממה שהוא השיג, אבל האדם צריך לדעת שעליו מוטל לעשות את שלו בתמימות, וכאשר יעשה את שלו ללא חשבונות והתחכמויות יזכה שהקב"ה יגמור בעדו ויסייעוהו להשיג ולהצליח.

כדי להביא דברי הזרע קודש זי"ע (ליל ה' חנוכה), לפעמים יש מחשבות בבני אדם, מנין לי האמונה והבטחון שהקב"ה יושעיני, והלא יודע אני היטב

« אל תאמין ל'יודעי העיתים'!! »

כתיב בפרשה (י, א) ויאמר אליו אני א-ל-ש-ד-י הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהִיא תָמַיִם, וביאר רבינו הרמב"ן את משמעות הציווי של 'והיה תמימים' בזה"ל: "מצוה אחרת עוד בענין הזה כטעם תָמַיִם תְּהִיָּה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ (דברים יח, יג) אחרי אזהרת ה' (שם י) לא יִמְצָא בְךָ [וגו'] קָסָם קָסָמִים מְעוֹנָן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף וְגו'. והענין בשניהם, שיאמין בלבו כי הקב"ה לבדו, הוא בעל היכולת בתחילה ובסוף, הוא היכול לעשות ולבטל, ולא ישמעו אל מעוננים ואל קוסמים או למנכש ומכשף, ולא יאמין שיבואו דבריהם על כל פנים (כלומר, שדבריהם מוכרחים להתקיים), אבל יגזור בלבו שהכל ביד עליון העליונים שהוא א-ל (מלשון תקיף ובעל היכולת), והוא א-ל-ש-ד-י, עושה טובה שלא היה במזל וכו' כפי שיתהלך האדם לפניו, מִפֶּר אַתּוֹת בְּיָדִים וְקָסָמִים יְהוֹלֵל (ישעיה מד, כה). וזהו שאמר (שבת קנו) צא מצאטגנינות שלך וכו', עכ"ל.

ללמדנו, שגם אם כל החכמים יודעי העיתים אומרים לו בבירור מה יעלה בגורלו, ומי יאשים אותו שכבר אבד סברו ובטל סיכוי, אין שום צל של תקוה שיצא מאפילה לאורה ותזרח עליו השמש, בין בבנים, שמזלו הוא להיות ערירי ח"ו, או בחיי או במזוני שכן נגזר עליו מלידה להיות שלימזל, אל יאמין להם ח"ו ויֵאֵשׁ עצמו חלילה, אלא יחזק אמונתו בקרבו כי הכל ביד עליון העליונים, הקב"ה הוא העושה והוא יעשה לכל המעשים, וברגע אחד יכול להוציאו מן המיצר למרחב כשיעלה הרצון לפניו.

הגאון רבי חיים קויפמאן זצ"ל (בספרו פרשת ויצא), מבאר את עומק הפנימי במצוות התמימות, וז"ל: "...אבל באמת הדרך הבהירה ביותר להשיג האמונה היא להתנהג בתמימות, ולקבל כל מאורע ממאורעות החיים בהשלמה, ולא להרהר אחר מידותיו של הקב"ה לחשוב למה נעשה לי כך ומדוע הגיעה עלי הצרה הזאת, אלא לזכור שכל מה שנעשה נסבב ע"י הקב"ה סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות, ותועיל לו תמימות זו שגם אם יקלע ח"ו למצב קשה, הן בגשמיות והן ברוחניות, לא יפול ברוחו, אלא ימשיך להתהלך בשלוות הנפש ומנוחת הדעת."

"ובדרך זו נהגו אבותינו במצרים, שכאשר הגיע משה רבינו אליהם ובשורת הגאולה בפיו, לכאורה היה קשה מאוד לקבל דבריו כפשוטים, כי הרי ידעו כבר על הבטחת הבורא לאברהם אבינו בברית בין הבתרים וְעָבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אֲרָבַע מֵאוֹת שָׁנָה וְגו' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרֶכֶשׁ גָּדוֹל (בראשית טו, יג), והנה עתה שומעים הם על גאולתם הקרובה עוד לפני תום מכסת השנים, אבל בני ישראל ברוב אמונתם לא שאלו שאלות אלא קבלו דבריו בתמימות ובשלימות, ואכן אחר קבלתם באמונה נתברר להם כוונת השי"ת שהתחיל למנות מנין השנים משעה שנולד יצחק (תנחומא שמות ד)."

"והורינו עבודה זו דוד המלך ע"ה, שכאשר עברו עליו צרות ורדיפות לרוב, נקט בעבודת התמימות, ואמר וְאֲנִי בְעַר וְלֹא אֲדַע בְּהִמּוֹת הַיְיִתִּי עִמָּךְ (תהלים עג, כב), שהעיד על עצמו שכמו שהבהמה אין לה שום השגה והבנה במה שמתרחש עמה, כך אין לו שום השגה והבנה בדרכי השי"ת שעושה עמו, עכ"ל.

רבו כראוי). וממילא כל אדם צריך לדעת שבאיזה מצב שהוא נמצא, היא אדמת קודש, וזהו רצון השי"ת, וצריך לעבוד את ה' בכל הכוח באותו מצב שהוא.

« מה חזק יותר 'תפלה', 'מזל' או 'אמונה'?! »

הגה"ק החתם סופר זי"ע (ת"מ) מבאר את מה שמצינו בדבר ה' אל אברהם במחזה, שבתחילה אמר לו ה' שיזכה לבן, וכדכתיב (ט"ז ד-ה) **כִּי אָם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשְׁךָ וְכוּ', כֹּה יִהְיֶה זְרַעְךָ, וְעַל כֵּן נִאמַר (פסוק ו) וְהָאָמֵן בְּה', עוֹד אָמַר לוֹ הַקַּב"ה (פסוק ז) לְתֵת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ, שְׂבִירָשׁוּ שִׁזְכָּה לְרִשֵּׁת אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר ה' אֱלֹקִים בְּמָה אֲדַע כִּי אִירְשֶׁנָּה (שם ח), וּפִירֵשׁ רִש"י (פסוק ו), שְׁעַל בְּשׁוֹרֵת הַזֶּרַע לֹא שָׁאֵל לוֹ אוֹת, כִּי אִם עַל יְרוּשַׁת הָאָרֶץ שָׁאֵל בְּמָה אֲדַע כִּי אִירְשֶׁנָּה. וּלְכַאוּרָה צָרִיךְ בִּיאוֹר, מֵאֵי שְׁנָא בְּשׁוֹרֵת הַזֶּרַע מִבְּשׁוֹרֵת הָאָרֶץ, מֵדוּעַ הָאָמֵן אֲבֵרָה שִׁזְכָּה לְבָנִים וְלֹא בִיקֵשׁ אוֹת וְאֵילוֹ עַל יְרוּשַׁת הָאָרֶץ בִּיקֵשׁ אוֹת.**

ומבאר החתם סופר, כי הגם שלפי מזלו של אברהם לא היה שייך שיזכה לבנים, ומבואר **בתוס'** (שבת קנו ד"ה אין) שצריך זכות גדול לשנות את המזל, אך על ידי אמונה ניתן לבטל כל המזלות ולהפוך הכל לטובה, והאמונה הטהורה היא זכות גדול, על ידי כן לא פקפק אברהם כלל בבשורת הזרע, כי ידע שאם יאמין בה' אכן יזכה לבנים, (ורק על ירושת הארץ שאל במה אדע כי אירשנה, מאחר שלגרש את בני כנען תלוי רק אם המה מחזיקים בחטא, ואז שורת הדין נותנת לגרשם, נמצא שכשהבטיחו הקב"ה על ארץ ישראל נכלל בזה שבודאי לא ישובו הכנענים מדרכם הרעה, והוא יותר קשה וממש נמנע מסיגור דלתי תשובה ויעשה כנגד בחירתם, על כן היה קשה לו להאמין, כי שמא יחזור בתשובה ושוב לא יוכלו לגרשם מן הארץ, על כן שאל במה אדע).

הדברי ישראל זי"ע (בפרשת ד"ה וינגע), מביא יסוד נפלא, שנתגלה בפרשתו, והוא כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנכספת יותר מכוחה של הבטחה ה' ברורה, על כן יעזוב איש את בכיו ויאוש, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא. וז"ל בד"ה וינגע ה' אֶת פְּרַעְוֵה וְגו' עַל דְּבַר שְׂרִי (בראשית יב, יז): **"ואיתא במדרש (בר"ר מא, ב), כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על, פניה ואומרת רבונו של עולם, אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחוץ - שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסירה (-יושבת כלואה בבית פרעה הרשע). אמר לה הקב"ה, כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים על דבר שרי."**

"ולכאורה טענותיה של שרה תמוהים הם, כי אדרבה, אכן, אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה, לפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי לא איש אֶל וְיִכְזָב (במדבר כג, ט), מה שאין כן שרה

שלא הבטיח לה כלום."

"אלא יש להוכיח מכאן, שכח אמונה הוא גדול יותר מן הבטחה, ואם הקב"ה מטיב למי שמבטיח לו, מכל שכן שמטיב למי שמאמין בו, וזו היתה טענת שרה, אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף אברהם מבחוץ ואני בתוך הסירה (כיצד יתכן כדבר הזה). והשיב לה הקב"ה, כן הוא האמת, וכל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם, כנ"ל, והכל אומרים על דבר שרי היינו על האמונה כאמור, ודי למבין", עכ"ל.

והתבונן בדבר, כי נורא הוא, והגע בעצמך אילו היה לך הקורא הבטחה מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו, ק"ו מפי השכינה' כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושלוו בלבך, וכאן מצינו כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי תשקט רוחו ותשלוו נפשו של המאמין ובוטח בה'.

את מצבי וחשבון מעשי, ואיני הגון ואיני כדאי לזכות לנס ולישועה, אומר הזרע קודש, בזה"ל: **"ואף אם אמור יאמר האדם, זהו היה אם הייתי צדיק, הייתי יכול לבטוח בה', שלא יקפח שכרי ויאכילני פרי מעשי, אבל אני יודע בעצמי מעשי שלא יצאתי ידי חובתי נגדו ית"ש, וא"כ איך אוכל לבטוח בה' שיגמול לי טובות, מה שאינם לפי תגמול מעשי. זה עצת היצה"ר, אבל באמת לא כן הדבר, כי השי"ת טוב ומטיב לרעים ולטובים וטוב ה' לכל, ולכן בטחון לשון טיחה ודיבוק, שידבק האדם בבטחונו ולא יסור ממנו סיבה ואופן", עכ"ל.**

ובזה מבאר מה שנאמר **וְהָאָמֵן בְּה' וַיְחַשְׁבֶּהָ לוֹ צְדָקָה** (בראשית טו, ו), שאברהם אבינו חשב שהגם שאינו ראוי לפי מעשיו, וכמו שאמר על עצמו ואנכי עפר ואפר, אך עם כל זאת יעשה עמו ה' צדקה, ובטח בהקב"ה שיעשה עמו צדקה, מכאן ילמדו כל זרע אברהם לילך בדרכי אבות.

« מה יעשה האדם שרואה שמתגברת עליו מדת הדין? »

וכאשר מתנהג בתמימות ובהשלמה, הריהו זוכה להמתיק הדינים מעליו ולהמשיך על עצמו ישועה בכל ענין הנצרך לו, כדאיתא בספר **תורת אבות** בשם **הבית אברהם מסלונים זצ"ל**, לבאר מה שאנו אומרים בתפילה, **'ברוגז רחם תזכור ברוגז עקידה תזכור ברוגז תמימות תזכור'**, שיש בתפילה זו דברי הדרכה לאדם הרואה שמתגברת עליו מדת הדין והרוגז, וניתנת לו עצה מה יעשה בשעת רוגז, 'רחם תזכור' היינו שיזכיר לעצמו מדת הרחמים, שהיא מידת אברהם אבינו הנקרא **אֲבֵרָהּ אֱהָבִי** (ישעיהו מא, ח), ויתגבר במצוות אהבת הבורא, ויחדיר בלבו באמונה תמימה שהקב"ה הוא אב הרחמים וכל מה שעושה לטובה עושה.

וכשרואה שלא הועילה ההכרה הזו, אז יעלה מדרגה נוספת שהיא 'עקידה תזכור', רומז למעשה העקידה המסמלת מידת מסירות נפש, והיינו שיקבל על עצמו מצות מסירות נפש, ומצוה זו היא בכוחה להמתיק הדינים מעליו. ואם גם בזה אינו רואה ישועתו, אזי 'תמימות תזכור', שיתנהג במידת התמימות, ויקבל עליו הכל בתום לב ובלא שאלות והרהורים, רק ימשיך לעבוד את בוראו הלאה, ומובטח לו שמידה זו יש בכוחה לשבור אפילו הדינים הקשים ביותר.

ועוד יש מעלה גדולה בהנהגת התמימות, שהיא נותנת כח ויכולת לאדם לצלוח כל מיני משברים רוחניים וגשמיים בגבורה ובהתעלות, באופן שלא יהא בכוחם להשפיע על אישיותו כמלוא נימא, שגם כאשר יבואו עליו גלים מגלים שונים, יהא בכוחו להמשיך בעבודתו כאילו לא אירע דבר ולא יפול לזרועות הייאוש ח"ו.

כי הרי מהות מידת התמימות היא, שגם אם אינו מבין איזה דבר מהמציאות שנקרית לפניו, אינו מתחכם לשאול שאלות ולנסות להבין הכל, ולכן גם כאשר ימצא האדם את עצמו במציאות שאינו מבין את ההנהגה העליונה עמו, והוא נקלע לניסיונות ולקשיים, הרי על ידי התמימות הטבועה בו לא ינסה להבין ההנהגה הזו, אלא בעיניו יהיה כאילו הכל על מקומו בא בשלום, וימשיך לעשות את המוטל עליו כבימים ימימה.

ולפי"ז מתיישב היטב דברי **המדרש** התמוהים **לכאו'** (שיר השירים א, א) **'ר' פינחס בשם ר' שמואל בר אבא כל שהוא משמש את רבו כראוי סופו הוא יוצא לחירות, מנין אנו לומדים מיוסף, על ידי ששמש אותו (-את רבו) כהוגן יצא לחירות."**

ומפרש השפתי צדיק את דברי המדרש, שהכוונה היא, שיוסף הצדיק קיבל עליו באהבה את מה שראה כרצון השמים שיהיה עבד, לכן עשה הכל באמונה בלא שום טרוניה וטענות, שזהו מצות תמים תהיה עם ה' אלקיך, ולכן יצא בסוף לחירות, משום שקבל עליו רצון השי"ת (-היינו ששימש את